

Wandelen

Dit artikel is eerder gepubliceerd in kwartaalblad nr. 96 (december 2017) van Stichting Het Drentse Landschap.

Hoog en laag: Drouwenerzand en De Branden

Tekst

Bertus Boivin en Melle Buruma

De paaltjesroute van Het Drentse Landschap is een prima manier om het Drouwenerzand te verkennen. Deze nieuwe route hebben we gemaakt om u meer te kunnen laten zien van de omgeving. Zo ziet u de nieuwe verbindingen tussen het dorp Gasselte en het Drouwenerzand. En uiteraard kijken we onderweg naar de bijzondere relatie van het Drouwenerzand met het toekomstige natuurgebied De Branden in het Hunzedal. De droogste natuur en de kletsnatte Hunzewereld op een kwartiertje lopen afstand van elkaar...

Via www.eindjeomindrenthe.nl kunt u de route als pdf downloaden. Ook kunt u via de site de online-versie met GPS-functie gebruiken. Onderweg weet u dan precies waar u bent.

Verder zitten er een audio-tour en YouTube-filmpjes in de app. Het Drentse Landschap stelt de routes op de site gratis beschikbaar en probeert routewijzigingen meteen mee te nemen.

‘Wie ietwat met bijgeloof behept is, komt ligt in verzoeking om dees vlottende, malende zandzee te houden voor ’t voor-malig tooneel, niet van één maar van duizend moorden en doodslagen (...). Geen wonder dan ook dat geen der twee naast bijgelegen dorpen, Drouwen en Gasselte, zich deze naakte streek als eigendom wil aanleunen laten; anders iets zeldzaams in onze inhalige eeuw! De bewoners van Drouwen noemen ze altijd ’t Gasselter-zand, die van Gasselte daarentegen ’t Drouwenerzand.’

Dit zijn de woorden van de Drie Podagrissen die halverwege de negentiende eeuw een hilarisch reisverslag over Drenthe schreven en daarbij enige overdrijving niet schuwden. In dit geval echter zijn er veel meer schrijvers die getuigen van barre tochten over dit deel van de Hondsrug. Pas in de eerste decennia van de twintigste eeuw lukte het de Nederlandse Heidemaatschappij in opdracht van de Oranjevond van Orde een flink

deel van het Drouwenerzand vast te leggen door bos aan te planten.

Levend stuifzand

Sinds Stichting Het Drentse Landschap begin jaren zeventig eigenaar van het terrein werd, is het beheer erop gericht in een deel van het Drouwenerzand het stuifzand weer tot leven te brengen door bos te kappen om de wind meer vat op de bodem te gunnen. In de loop van de tijd zie je de zandverstuiving opschuiven naar het oosten. Het oudste deel raakt uitgestoven waardoor de lemige grond water gaat vasthouden en begroeid raakt. Sinds 1982 wordt het Drouwenerzand begraasd door een grote kudde Drentse heideschape die het dichtgroeien van het veld doeltreffend weten te voorkomen.

Ecologische verbinding

We hebben deze route zo gemaakt dat u onderweg kunt kennismaken met de nieuwste ontwikkelingen rond het Drouwenerzand. Aan het begin komt

u langs de weg Achter de Brinken. Tussen het dorp en het Drouwenerzand is vroeger een rij kleine boerderijen ontstaan waar vanuit smalle stroken land in zuidelijke richting ontgonnen werden. Als u verderop langs de rand van het Drouwenerzand loopt, ziet u dat de ene boer een stukje verder ging met ontginnen dan de andere boer. Allemaal echter kwamen ze op een gegeven moment onherroepelijk tot de conclusie dat de grond te slecht en te geaccidenteerd werd om nog verder te gaan met spitten.

Sinds Het Drentse Landschap enkele ontginningspercelen aan de noordkant van haar terrein kon verwerven, is er door het kappen van enkele stukken bos een fraaie landschappelijke en ecologische verbinding tot stand gebracht met het Drouwenerzand.

Kwelwater

Begin jaren negentig ontdekte Het Drentse Landschap de bijzondere hydrologische relatie tussen het Drouwenerzand en het aangrenzende gebied De Branden aan het Voorste Diep. Regenwater dat op het Drouwenerzand de grond in zakte, kwam na een tocht ondergronds vijftien meter lager in het Hunzedal onder druk weer naar boven. Verrijkt met ijzer en mineralen had dit kwelwater unieke specifieke kwaliteiten om voor een bijzondere vegetatie te zorgen. Het Hunzedal was weliswaar veranderd in een enorme aardappelakker, maar in potentie bleken de voorwaarden voor de bijzondere natuur van vroeger nog steeds aanwezig. Deze ontdekking werd de start

van het Hunzeproject dat inmiddels al meer dan 3000 hectare nieuwe natuur heeft opgeleverd.

Onderweg langs de Drouwenerstraat richting Voorste Diep kunt u het bijzondere verschijnsel van het kwelwater met eigen ogen waarnemen. Aan het begin staat de bermsloot links van de straat droog. Pas verderop stroomt er water zonder dat er een zijslot in uitkomt! Dit is het kwelwater dat hier uit de bodem omhoog borrelt. Verderop staat er steeds meer water in de sloot en gaat het steeds sneller stromen. Ook ziet u in de sloot het roodbruin van het ijzeroer en ligt er een kenmerkend ‘olievliesje’ van ijzerbacteriën op het water. Een ‘doodgewone’ sloot, maar wel vol kostbaar kwelwater!

Herinrichting

Op enkele percelen na zijn De Branden inmiddels eigendom van Het Drentse Landschap en werkt de stichting al aan plannen om het gebied net als Oude Weer en Torenveen verder stroomafwaarts als nieuw natuurgebied in te richten en het Voorste Diep weer als vanouds te laten meanderen. Het Drentse Landschap hoopt dan ook oprecht dat u zo’n wandeling langs de schouwpaden door De Branden over een paar jaar niet meer kunt maken ...

Wie uit de Groninger Veenkoloniën kwam, had vroeger pas in de buurt van Gasselte het gevoel in de natuur terecht te komen. Geen wonder dat veel Groningers voor een dagje-uit naar het Drouwenerzand trokken. Op zondag parkeerden tientallen recreanten hun auto's tot aan de rand van de zandverstuiving. (En droegen op die manier onbedoeld hun steentje bij aan het levend houden van het stuifzand.) Er werden bij Gasselte tal van recreatiehuisjes gebouwd en je vond er verschillende kampeerplaatsen. Camping De Hoefslag maakte een aantal jaren geleden plaats voor een nieuw Gasselter woonwijkje dat nog steeds de campingnaam draagt.

Eenzaam spiedend in een boomtop

Zonder een klapekster is uw bezoek in de winter aan een heideveld als het Drouwenerzand eigenlijk niet compleet. Waarschijnlijk ziet u hem ergens in z'n eentje in een boomtop zitten waar vandaan hij zich flitsend snel op een prooi kan werpen: muizen, kevers, vogels. De ogen van een klapekster zijn scherp als die van een roofvogel, net als hun snavel overigens. Klapeksters uit noordelijker streken brengen op onze heidevelden en in onze veengebieden de winter door. Soms is ons land niet meer dan een tussenstop om nog wat zuidelijker te gaan.

Als broedvogel van heidevelden en veenmoerassen zijn we de klapekster helaas kwijtgeraakt. Door de ontginningen werd hun leefwereld steeds kleiner en in de resterende natuurgebieden wisten ze zich uiteindelijk ook niet als broedvogel te handhaven.

